

Bredbandsutbyggnad på landsbygden

En studie av fiberutbyggnadens socioekonomiska effekter

Lennart Hast regionutvecklare VGR

Tore Johnsson samordnare digital agenda VGR

Eric Åkerlund regional bredbandskoordinator

Lars Lindskog regionutvecklare VGR, Informatik, GU.

Nationell bredbandsstrategi

- 95% av alla hushåll bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbts/ år 2020. Fokus måste ligga på människors behov av bredband oavsett om de bor i tätort, i småort, i lands- och glesbygden eller i områden däremellan.

(Sverige helt uppkopplat 2025 – en bredbandsstrategi, Regeringskansliet 2016)

- Men stora skillnader mellan olika delar av landet och även inom olika regioner. De kommersiella företagen väljer att bygga där det är lönsamt. De boende på landsbygden får därför ofta själva bekosta utbyggnaden av bredbandet men kan få stöd från bland annat Jordbruksverket genom Landsbygdsprogrammet.

(Holmström 2015: den svenska bredbandsstrategin. Ett delat ansvar Kulturgeografiska inst. Uppsala universitet)

Landsbygdsprogrammet

- Stödet möjliggör en utbyggnad av bredband på landsbygden. De boende har själva att ta initiativ, organisera sig och ansöka om medel.

En studie om fiberutbyggnadens socioekonomiska effekter

- Vilka socioekonomiska effekter fiberutbyggnaden har fått inom fiberföreningarnas verksamhetsområden
- Resultatet är kartläggning om dels hur arbetet med fiberutbyggnaden tagit sig uttryck sett ut fiberföreningarnas perspektiv och dels en bedömning som fiberföreningarna gör av de effekter som fiberutbyggnaden fått avseende fiberanvändning osv. Studien blir ett viktigt underlag för regionens digitaliseringsarbete och kan också bilda ett underlag för forskning om effekter av bredbandsutbyggnad på landsbygden.

Socioekonomiska effekter

- Socioekonomi är ett sätt att förklara sambandet mellan sociala beteende och ekonomi. Ett sätt att försöka förstå den ömsesidiga påverkan mellan influenser från den sociala sfären såsom kultur, politik, teknologi och ekonomiska företeelser. (Hellmich, 2015)
- Socioekonomi innehåller element från ekonomi såsom hur marknadsprocessen fungerar, hur begränsade resurser allokeras för att tillfredsställa olika önskemål och preferenser men även interaktioner, moral, erfarenheter, förankring såsom platsbundenhet, sociala strukturer etc. (Person & Fernqvist 2016:15)

Projekt och referensgrupp samt projektperiod

- Lennart Hast Regionutvecklare, ansvarig för undersökningsarbetet
- Erik Åkerlund, Regional bredbandskoordinator
- Tore Johnsson, Samordnare digital agenda
- Lars Lindsköld, Regionutvecklare VGR, Informatik, GU.

Projektperiod Juni 2017- September 2017.

Enkätarbetet genomförs i två steg.

Metod

Enkät till fiberföreningar i Västra Götaland

Urvalsgrund var registrerade ekonomiska eller ideella föreningar med fiberinriktning. Föreningarna kunde antingen ha avslutat eller inte avslutat sitt arbete (driftsatt fibernätet).

Enkäten uppdelad i två delar

Den första delen om arbetet med att anlägga fiber.

Den andra delen om effekter som uppstått efter att fiber blivit installerad inom fiberföreningens verksamhetsområde

113 föreningar har svarat

Metod

Djupintervjuer med 12 fiberföreningar

Urval i två steg. Föreningar vardera i de fyra regionerna Boråsregionen, Fyrbodalsregionen, Skaraborgsregionen, Göteborgsregionen

Föreningarna skulle uppnå något av följande kriterier. Ha någon del av sitt fibernät driftsatt, ha fått hela sitt fibernät driftsatt senaste året, ha fått hela sitt fibernät driftsatt för mer än ett år sedan.

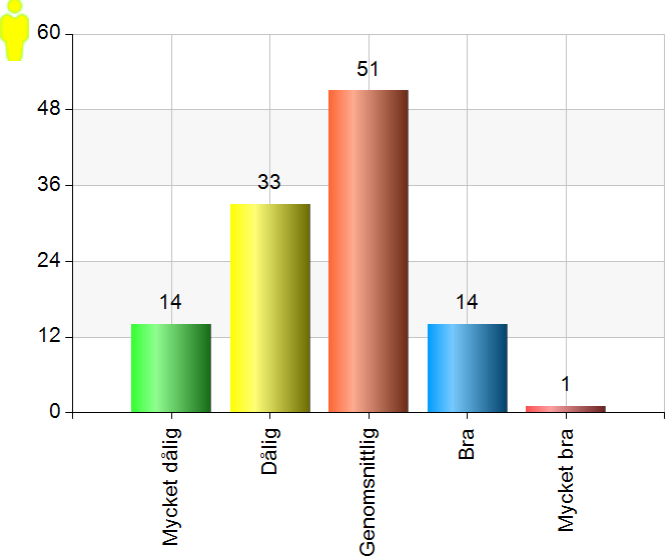
Denna undersökning pågår. Har hittills intervjuat åtta föreningar.

Några resultat ur enkäten

Hur har fiberprojektet styrts?

Namn	Antal	%
Fiberföreningen har själv organiserat, handlat upp och varit projektledare för utbyggnaden	102	90,3
Ett kommunalt stadsnät har drivit projektet	4	3,5
Ett kommersiellt bolag har drivit projektet	7	6,2
Total	113	100
Svarsfrekvens		
100% (113/113)		

Mobiltäckningen inom föreningens område?

Namn	Antal	%
Mycket dålig	14	12,4
Dålig	33	29,2
Genomsnittlig	51	45,1
Bra	14	12,4
Mycket bra	1	0,9
Total	113	100

Vilka arbetsuppgifter har ni i föreningen bidragit med i fiberprojektet? Flera alternativ kan väljas

Namn	Antal	%
Projektledning (att starta och driva projektet samt att söka bidrag etc.)	107	94,7
Informationsspridning	111	98,2
Insamling av information (tex intresseanmälningar för bredbandsuppkoppling samt markavtal)	110	97,3
Fysiskt arbete (t ex röjning av sly eller att gå bredvid grävmaskin)	66	58,4
Inget av ovanstående. Arbetet utförs av extern leverantör	2	1,8

Har projektet sökt stöd från Landsbyggsprogrammet?

Namn	Antal	%
Ja, det beviljades	88	81,5
Ja, men det beviljade inte pga.	4	3,7
Ja, men vi har ej fått beslut	2	1,9
Ja vi har fått stöd, men har avstått stödet	0	0
Nej	14	13
Total	108	100

Hur förändrades priserna på bredbandstjänster efter fiberprojektet?

Namn	Antal	%
De sjönk kraftigt dvs -20% eller mer	32	34,4
De sjönk	29	31,2
De stod stilla	21	22,6
De steg	9	9,7
De steg kraftigt dvs +20% eller mer	2	2,2
Total	93	100

Har kommunens bredbandssamordnare eller kommunal personal varit involverad i projektet?

Namn	Antal	%
Ja	77	69,4
Nej, vi har inte vetat om denna möjlighet	6	5,4
Nej, vi har inte behövt ha någon kontakt	18	16,2
Nej, vi har försökt få kontakt, men har misslyckats	10	9
Total	111	100

Hur har denna kontakt sett ut?

Namn	Antal	%
Det har varit en regelbunden kontakt under projektets gång	30	27,3
Det har varit vid enstaka tillfällen under projektets gång	52	47,3
Har inte haft någon kontakt	28	25,5
Total	110	100

Har någon i föreningen varit på informationsmöte om bredband som anordnats av kommunen eller regionen?

Namn	Antal	%
Ja	91	81,2
Nej	11	9,8
Vet ej	10	8,9
Total	112	100

Om någon boende i föreningen varit på informationsmöte, hur upplevdes värdet av informationsmöte ordnat av kommunen eller regionen?

Namn	Antal	%
Mycket litet	6	6,7
Litet	4	4,4
Genomsnittligt	42	46,7
Stort	35	38,9
Mycket stort	3	3,3
Total	90	100

Om någon varit på informationsmötet, var det någon information som saknades?

Namn	Antal	%
Nej	47	55,3
Ja, det saknades	38	44,7
Total	85	100

Exempel på kommentarer

- Täckningen, vita fläckar
- Information om hur man söker stöd
- Information om upphandlingsregler
- Tolkning av regelverk för bidrag
- Övergripande information om de olika delarna och olika faserna i ett föreningsdrivet projekt
- Tydlighet... konkret information
- Regler kring slutredovisning
- Regionen får OK, kommunen får noll poäng av 100 möjliga

Vad som hänt efter att fibern kommit till byn

Hur förändrades era priser på bredbandstjänster inklusive tv, telefon och internet via fiber jämfört med de tjänster ni hade tillgång till tidigare?

Namn	Antal	%
De har försämrats kraftigt	0	0
De har försämrats	0	0
De är oförändrade	34	34
De har förbättrats	56	56
De har förbättrats kraftigt	10	10
Total	100	100

Hur förändrades driftsäkerheten på bredband efter att fiberprojektet avslutats?

Namn	Antal	%
Driftsäkerheten minskade kraftigt	0	0
Driftssäkerheten minskade	1	1,4
Driftsäkerheten var stabil	13	18,8
Driftsäkerheten ökade	21	30,4
Driftsäkerheten ökade kraftigt	27	39,1
Vet ej, medlemmarna beslutade själva om bredbandstjänster	7	10,1
Total	69	100

Hur har förutsättningarna för att driva företag i bygden förändrats efter fiberprojektet?

Namn	Antal	%
De har försämrats kraftigt	0	0
De har försämrats något	0	0
De har inte förändrats	4	5,8
De har förbättrats något	30	43,5
De har förbättrats kraftigt	35	50,7
Total	69	100

Exempel på hur förutsättningarna att driva företag förändrats

- Lättare att hålla kontakt med myndigheter, kunder, leverantörer etc. Lättare att överföra mängder med information.
- Nu man en bra kommunikation, tillskillnad från innan när det var helt stopp på linan ibland. Det fanns tillfällen när man skulle hämta ner kunders mail som tog en timma. Man känner sig nu "större", jag är inte kusinen från landet längre.
- Flera boende i området har uttryckt att det är en förutsättning med fiber för att kunna ha kvar sina företag i området.
- Några i föreningen har egna online-butiker som är lättare att underhålla med en stabil och snabb internetuppkoppling.
- Uppkopplingen är mer driftsäker och snabbare

Hur har förutsättningarna för arbete i hemmet förändrats?

Namn	Antal	%
De har försämrats kraftigt	0	0
De har försämrats	0	0
De är oförändrade	1	1,4
De har förbättrats	18	25,7
De har förbättrats kraftigt	51	72,9
Total	70	100

Exempel på hur förutsättningarna för arbete i hemmet förändrats

- Det är ju betydligt lättare att jobba hemifrån. Nu vet jag att när jag skall göra något kan jag göra det NU. Jag behöver inte vänta om linan inte fungerar. Det går snabbt och man känner sig lika effektiv som när man sitter på kontoret.
- Högre kapacitet och stabilitet är en förutsättning för att våga jobba hemifrån.
- Med internetuppkoppling med 100 Mbit eller mer så fungerar de flesta tjänster fantastiskt bra. Idag är det mer accepterat att jobba på distans. Man kan delta i möten på distans m.m.
- En del arbetstagare med lång resväg till arbetet har kunnat arbeta hemma någon dag i veckan.

Har förutsättningarna för att sköta studier hemifrån förändrats?

Namn	Antal	%
De har försämrats kraftigt	0	0
De har försämrats	0	0
De har inte förändrats	4	5,8
De har förbättrats	38	55,1
De har förbättrats kraftigt	27	39,1
Total	69	100

Har sammanhållningen i bygden förändrats efter fiberprojektet?

Namn	Antal	%
Den har försvagats kraftigt	0	0
Den har försvagats	1	1,4
Den är oförändrad	21	29,6
Den har förstärkts	43	60,6
Den har förstärkts kraftigt	6	8,5
Total	71	100

Har tillgången till bredbandstjänster via fiber påverkat användningen av bil?

Namn	Antal	%
Den har minskat kraftigt	0	0
Den har minskat	17	25
Ingen skillnad	51	75
Den har ökat	0	0
Den har ökat kraftigt	0	0
Total	68	100

Hur tillgången till fiber påverkar användningen av bil

- Tyvärr är vanans makt stor.
- Man behöver inte använda bilen lika mycket eftersom man kan göra fler arbeten via nätet.
- Teoretiskt kan mer arbete hemma ersätta användning av bil, men samtidigt kan mer näringslivsaktivitet i området öka användningen. I praktiken har vi svårt att tro att bredband via fiber har minskat användningen av bil i vårt område.

Har utflyttning/inflyttning till området påverkats av tillgången via fiber

Namn	Antal	%
Kraftigt ökad utflyttning dvs -3% eller mer	0	0
Ökad utflyttning	0	0
Ingen skillnad	44	63,8
Ökad inflyttning	23	33,3
Kraftigt ökad inflyttning dvs +3% eller mer	2	2,9
Total	69	100

Summering av effekter

- Sänkta bredbandskostnader
- Ökad driftsäkerhet
- Förbättrade upplevda förutsättningar att driva företag i bygden, arbeta hemma samt studera hemma.
- Ökad upplevd sammanhållning i bygden
- Liten upplevd effekt på bilåkandet
- Ökad upplevd inflyttning till bygden